

REGERINGEN

Regeringsbeslut

III:2

2016-07-28

S2016/04991/FS (delvis)

Socialdepartementet

Folkhälsomyndigheten
171 82 Solna

Uppdrag att låta genomföra en befolkningsbaserad nationell enkätstudie på området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Regeringens beslut

Regeringen ger Folkhälsomyndigheten i uppdrag att låta genomföra en befolkningsbaserad nationell enkätstudie på området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Syftet med studien är att skapa bättre förutsättningar för ett effektivt folkhälsoarbete avseende sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Uppdraget innefattar även bearbetning, analys och rapportering av resultaten från befolkningsstudien. Resultat och analyser ska beakta könsrelaterade skillnader. Utifrån resultaten ska Folkhälsomyndigheten låta göra fördjupade studier inom de områden eller grupper som visar på särskild utsatthet vad gäller levnadsvanor eller livsvillkor rörande sexualitet och sexuell ohälsa. Folkhälsomyndigheten ska även ge förslag på hur myndigheten fortlöpande kan genomföra uppföljning utifrån utvalda indikatorer inom ramen för befolkningsstudien.

Folkhälsomyndigheten ska delredovisa uppdraget senast den 31 maj 2018. Folkhälsomyndigheten ska slutrapportera uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 juni 2019. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. Folkhälsomyndigheten ska vid delrapporteringen i en rapport, redovisa resultaten från den nationella studien samt förslag till fortlöpande uppföljning. Vid slutrapportering av uppdraget ska resultaten från de fördjupade studier som Folkhälsomyndigheten låtit genomföra, redovisas.

Folkhälsomyndigheten får för uppdragets genomförande använda 300 000 kronor under 2016. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 15 Säkrare och effektivare hälso- och sjukvård. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till

Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska inkomma till Kammarkollegiet senast den 1 december 2016. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2017. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning lämnas till Kammarkollegiet. Rekvisition, redovisning och återbetalning ska hänvisa till det diarie-nummer som detta beslut har.

Folkhälsomyndigheten ska samråda med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Kommissionen för jämlik hälsa (S 2015:02), Riksförbundet för sexuell upplysning, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter, Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet, Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet, andra för området relevanta universitet och högskolor och berörda aktörer på området samt ha löpande avstämningar med Regeringskansliet (Socialdepartementet) under arbetets gång.

Ärendet

Området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter omfattar hela befolkningen och människans hela livscykel. Det är ett område med stor betydelse för varje människas självkänsla, nära relationer och välbefinnande, oavsett ålder, funktionsförmåga, kön, könsidentitet eller könsuttryck och är en av hälsans bestämningsfaktorer och utfall.

Arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter syftar till att förbättra samhälleliga och sociala förutsättningar för ökad sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter för individen. En utgångspunkt är det övergripande folkhälsopolitiska målet att just skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen (prop. 2002/03:35 Mål för folkhälsan). En annan utgångspunkt är allas lika värde och principen om ickediskriminering i relation till sexuell och reproduktiv hälsa. Detta inkluderar rätten till information och tillgång till hälso- och sjukvård.

Regeringen tillsatte i juni 2015 en kommission för jämlik hälsa (dir. 2015:60). Regeringens mål är att de påverkbara hälsoklyftorna ska slutas inom en generation. Regeringen arbetar även aktivt för en feministisk folkhälsopolitik där alla, oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, ska ha förutsättningar för en god hälsa. Rätten till kroppslig integritet och sexuellt självbestämmande inte minst för flickor, kvinnor och hbtq-personer, är central för en feministisk folkhälsopolitik och grundläggande förutsättningar för ett jämställt samhälle.

År 1996 genomförde dåvarande Folkhälsoinstitutet en nationell studie om människors förhållningssätt till sin sexualitet (Sex i Sverige, om sexuallivet i Sverige 1996). Studien resulterade i en fördjupad kunskap och ökad förståelse inom området. Folkhälsomyndigheten har sedan mars 2016 enligt sin instruktion ett ansvar att verka för kunskaps-

uppbyggnad och nationell samordning inom området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt följa upp utvecklingen inom området.

Planering och genomförande av hälsofrämjande insatser måste vila på en vetenskaplig grund. Många samhällsliga förändringar med betydelse för synen på sexualitet, sexuell hälsa och sexuellt beteende har skett sedan 1996, bland annat genom utvecklandet av internet och sociala medier. För att stärka arbetet med att främja och följa upp området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter ger regeringen Folkhälsomyndigheten i uppdrag att låta genomföra en enkätstudie på området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Närmare om uppdraget

Befolkningsstudiens fokus ska vara på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter som en hälsodeterminant ur ett folkhälso- och jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv. Hänsyn ska även tas till ålder, funktionsnedsättning samt beakta ett barnrättsperspektiv. Befolkningsstudien ska också belysa förekomsten av sexuellt- och annat våld och dess konsekvenser för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Studier har tidigare utförts beträffande vissa specifika grupper men det finns ingen övergripande studie över hela befolkningen som tar hänsyn till olika gruppers specifika behov i samma studie, exempelvis i relation till diskrimineringsgrunderna. För att möjliggöra jämförelser över tid ska i den mån det bedöms ändamålsenligt enkätfrågor från tidigare genomförda studier på området användas. I detta sammanhang bör uppmärksammas att ny teknik, ny kunskap och nya perspektiv har skapat behov av förändrade frågeställningar.

Studien bör vidare kartlägga grundläggande skillnader och utvecklingen rörande sexuell och reproduktiv hälsa och lyfta vilka områden och grupper som behöver riktade hälsofrämjande insatser. Sådana data är nödvändiga för att kunna åtgärda skillnader i hälsa mellan olika grupper.

Resultaten från studien ska redovisas på regional nivå och om möjligt på kommunal nivå. Att få kunskap om hur situationen ser ut på lokalt och regionalt plan underlättar arbetet med att bedriva ett systematiskt, kunskapsbaserat och effektivt hälsofrämjande arbete.

På regeringens vägnar

Gabriel Wikström

Elisabet Aldenberg

Kopia till

Kommissionen för jämlik hälsa (S 2015:20)

Kammarkollegiet

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet,

Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet

Socialstyrelsen

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och
queeras rättigheter

Riksförbundet för sexuell upplysning